

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lect. 6. tripart. 1. pars explicat rationes. cur mulieri dixerit Christus: Voca virum, ut scil. eam adduceret ad peccati confessionem. 2. explicat responsum mulieris quæ more muliebri suum tegere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

scit & emoritur? Ergo illa ardentem expetenda est, & toto corde. Hanc continuo postulabat S. Theresia, quæ iugiter secum circumferebat imaginem Samaritanæ, cum hac subscriptione: *DOMINE, DA MIHI HANC AQUAM.* In illam ergo imaginem & subscriptionem oculis mentis intendens, magna devotione ferebatur ad hanc aquam, magno ardore stimulabatur ad eam petendam. Nec mirum, ejus enim moverat virtutem, ejus experta erat suavitatem; sciebatque quod vel una gutta illius omnem posset dulcorare amaritudinem. Vna enim stilla ipsius lapides torrentis Stephano facit dulces. Vna gutta in Laurentio incendium vertit in refrigerium. Vna gutta in Andrea atrox crucis supplicium transmittit in gaudium. Vna stilla Petrum rapit & incendit, ita ut in clamat: *Domine, bonum est nos hic esse.* Omnes hi aqua Spiritus Sancti saliente in vitam æternam potari sunt, ideo omnium obliti, non nisi ad illam respirant. Sic & in aliis stilla una ejusdem aquæ sua efficaciam & virtutem omnem extinxit sicut mundanæ. An non in Magdalena exstinguit sicut carnalis concupiscentiæ? An non in Marthæ sicut avaritiæ? An non in Paulo sicut superbæ & mundanæ gloriæ? An non in Apollolis amorem proprium & propriæ familiæ? Nempe hi ubi gustarunt saporem divinæ gratiæ, omnia reliquerunt, & fontem secuti sunt, obliti parentum, obliti domesticæ curæ, obliti familiæ & utilitatis propriæ ita ut eis penitus excinda sit omnis sitis mundi.

Exstimulatio ad hanc aquam Samaritanam petendam. Vos quisque igitur nostrum merito potest dicere, (& utinam cum assensu dicat) *DOMINE, DA MIHI HANC AQUAM.* O quam necessaria est aqua ista!

Domine, da mihi hanc aquam, quandoquidem abluendi & purificandi vim habet; ego enim multis inquinamentis sordens.

Da mihi hanc aquam, ut germinet anima mea; quæ est licet terra line aqua tibi.

Da mihi hanc aquam, quandoquidem sitim extinguit, & ignem virulentum amoris sæculi, cupiditatem avaritiæ, concupiscentiam luxuriæ, flammam superbæ. His enim omnibus obnoxius sum; & cæcæ ac arefeci anima mea.

Da mihi hanc, Domine, aquam, quandoquidem saliat in vitam æternam; ut desideria mea per hanc eleventur ad cœlestia, quæ reputantur in terra.

Da mihi hanc aquam, quandoquidem suavis sit, ut tollatur amaritudo & falsedo conscientiæ meæ.

Da mihi, Domine, hanc aquam, quandoquidem fortis sit & rubor conferat, ut ejus auxilio labores valeam tolerare, nec succumbere sub onere.

Da mihi hanc aquam, quandoquidem viva est, ut per illam tecum in hoc sæculo valeam vivere.

Domine, da mihi hanc aquam, aquam compunctionis in Sacramento Pœnitentiæ.

Da mihi hanc aquam, aquam devotionis in Sacramento Eucharistiæ.

Da mihi hanc aquam, aquam sapientiæ in veritatis contemplatione.

Da mihi hanc aquam, aquam stillicidii cœlestis in oratione.

Da mihi hanc aquam, aquam consolationis in tribulatione.

Da mihi hanc aquam, aquam salutis & perseverantiæ in æterna prædestinatione.

Domine, da mihi hanc aquam, cum continuatione fluentem; donec peringat ad suam originem, ad te fontem vitæ æternæ in æterna beatitudine. Ibi non amplius biberit ut modo per stillas aut rivulos, aut in mensura & hydria; sed correns torus in electos inundabit, & redundabit pleno corde, plena mente, pleno toto homine, dum interim reprobis cum purgato divite in æternum anxii modicam guttam aquæ hujus postulabunt.

LECTIO VI. TRIPARTITA.

Vade, voca virum tuum, & veni huc. Respondit mulier: Non habeo virum.

Mulier hæc necdum perfecte percepit aquam PARS I. Promissam, quandoquidem utilitate *Cur Christi- sus mulie- ri vivum suum vocare præcepit.* quadam temporis inducta videatur illam petere, dum dicit: *Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.* Imò aliqui putant ironice hoc dixisse. Sed tenendum est, eam invitate & sincere hanc aquam petisse. Quamvis imperfecta adhuc in ea esset fides, imperfectus intellectus & affectus; illustrata tamen initiali quodam lumine divino, credidit Christum posse meliorem aquam dare, quam puteus contineret, ideoque majorem esse Patriarcha Jacob. Credula ergo & confisa verbis Christi sincero affectu, quamvis imperfecto, aquam illam promissam petiit. Christus autem paulatim elevat ejus intellectum, elevat & desiderium, illudque adimplet, dando ei aquam vivam, hoc enim infundendo ei doctrinam fidei, remissionem peccati gratiam Spiritus Sancti.

Hanc tamen non vult ei dare, nisi prius evomat aquam mortuam & putridam peccati, per aspersionem conscientiæ & confessionem sinceram vitæ præteritæ. Nempe non se compariuntur aqua hæc viva, & aqua puris conscientiæ turbidæ: non plusquam mors & vita, lumen & tenebræ: *Quæ conventio lucis ad tenebras? Quæ societas Christi & Belial? Quis consensus templo Dei & idolo?* Debet ergo prius Samaritis ista purgare cor suum ab omni idolo luxuriæ & cupidinis, ut fiat templum divinitatis & puritatis. Debet disrumpere omnem societatem cum Belial, ut Christo possit conventionem inire. Debet fugare tenebras, ut lux valeat intrare. Debet purgare fores inferni, ut locum habeat apud se odori ecc. 3. Paradis.

Paradisi, Debet evacuare hydriam suam à putido liquore, si vult haurire limpida aquam fontis vitæ. Audi S. August. *Si habitat in te amor mundi, non est quo intret amor Dei. Tu inftar vasis es: si plenus es, unde quod habes, ut recipias quod non habes: effunde amorem sæculi, ut implearis amore Dei.*

Christus viram vocare precepit mulieri, ut illi peccatum suum agnoscat.

Vt igitur per agnitionem sinceram peccatum suum evomat hæc mulier, dicit ei Dominus: *Voca virum tuum.* Vtitur hic Christus pallio honestatis, quasi non deceat grande aliquod donum mulierem recipere in absentia viri, sicuti nec alii dare: convenit enim, ut viri dona uxoris facta agnoscant, & illorum fiant participes. Vnde nimia hic libertate utuntur uxores quædam, dum inficiis viris multa largiuntur, aut in particulari sibi afferant, quæ communia bona esse deberent. Quapropter specialem Theologi quæstionem, quæ donationes possint fieri ab uxore sine assensu viri De qua te videri potest Læsius, & alii Theologi.

Vir & vir ad aquam gratiæ perducatur. Exempla sic adducuntur.

Simul etiam hic insinuare videtur Dominus, quod mulier adducere debeat virum ad aquam gratiæ, hoc est ad fidem & pietatem, ad Dei timorem & amorem, si ei prius aqua ista fuerit oblata. Sic S. Natalia, agnoscens donum Dei, adducit S. Adrianum ad calicem martyrii. Sic Cloridis Regina adducit Clodovæum ad veritatem fidei: Sic Cæcilia adducit Valerianum sponsum ad fontem vitæ & castitatis. Sic S. Elisabetha, Portugaliæ Regina, convertit maritum suum, & ad Christum adduxit per pœnitentiam. Sic S. Monica, Mater Augustini, non solum filium adduxit ad aquam vivam, sed & virum suum, atque infidelem & durum.

Potissimum virum vocare jubetur ut ad confessionem peccati sui deveniat.

Potissimum vero intendeat Christus, dum dicit: *Voca virum tuum*, eam commonefacere suæ turpitudinis, & ad humilem illius confessionem adducere, ut remedio esset locus. Nempe, tanquam sapiens Medicus, volens eam sanare, causam morbi tacite ei insinuat, ut agnoscendo illam, jam disponatur ad sanitatem. Scit ipsam non habere virum, sed adulterum. Scit quod gravi carnis peccato oppressa & execrata teneatur, ita ut subvari debeat, & oculi aperiendi sint, ut luminis capax fiat. Hanc ergo cæcietatem in memoriam ei revocat, ut se ipsam ad se ipsam reflectat, & convertatur ad cor, ingenuè que fateatur culpam, & revertatur per pœnitentiam. Sed attende, quanta cum prudentia & suavitate se hic Christus gerat: non enim arguit, non exprobrat, non invectitur contra eam gravioribus verbis, non adulteram vocat aut fornicatorem: sed magna cum lenitate ejus peccatum explorat, ac deinde modeste manifestat, tandemque peccati elicit confessionem necessariam. Hæc nimirum est ars sapientiæ divinæ, ac benignitatis ejus erga peccatores, quos ad pœnitentiam vocat & sui agnitionem.

Magna Christi erga Samaritanam pœnitentiam præcipit, ut a peccatis surgat primos patres.

An non se leniter gerit erga primos patres, dum suam post grave peccatum eis miseriam re-

presentat his verbis: *Adam ubi es? Quasi dicitur: Vide, ex quo statu cecideris, & in quam abyssum miseriam per peccatum dejeceris. Vbi eras à Adam, per gratiam meam? Vbi vero nunc es, per culpam tuam? Agnosce & revertere. Nihil hic acerbissimis exprimit Deus.*

An non se etiam leniter gerit erga parricidam Cain, ut eum ad peccati confessionem inducat? *bi est frater tuus? Clamabat in cœlum ejus peccatum, & Dominus adhuc eum lenitate cum alloquitur, ut agnoscat reatum.*

An non se cum suavitate gerit erga Davidem, cum ei Prophetam Nathan mittit, qui per parabolam ovis eum ad noctiam peccati sui gravissimi perducit?

An non & cum Iuda proditore omni agni benignitate, ut suum fateatur crimen? *Quid illis verbis dam suavius, Iuda, osculo Filium hominum tradis? Admo- net eum per ipsam nominis appellationem, inquit: Cyrillus, Hierosolym. Catechesi 2. Iudas enim idem est quod confessio. Ac ita idem hic est, ac si dicitur: intellige, à Iuda, accepisti argentum, cito confitere, Nempe Christus Dominus, tanquam clemens Medicus non vult primo ægros suos vexare ferro aut incisione, sed condescendens eorum infirmitati, utitur leniori remedio. Hac ratione docet eos qui animarum curam gerunt, uti prudentia & suavitate cum peccantibus, quos etiam monet Apostolus his verbis: *Si quis preoccupatus fuerit in aliquo delicto, instruite in spiritu lenitatis.* Sic nimirum. *Callamum quassatum non conserent, & linum fumigans non exstinguent.* Quare, quod Apostolus dicit, *instruite, significanter lectio Græca habet, *instruite & redintegrate, sive restituite.* Sic enim ut restaurantur membra, hominis lapsa laxata, mollior tractanda sunt; ita & membra Christi, ut restituantur & gratiæ vitam iterum participant, lenientur, ut plurimum, tractatione.**

Quem perditam non duris tractat verberibus, aut verbis, Pastor bonus. Non exasperat, nec eam exasperat, dum in silvis reperit; sed suaviter humeris imponit, & ad gregem reportat. Evangelicus quoque Pater Filium suum, qui totam decoxerat substantiam, non multis fatigat verbis, nec multis sermonibus asperioribus de substantia dissipata interrogat: sed ubi mox agnoscit reatum, & revertitur, læto amplexu suscipit. Non exprobrantur ei facinoræ præterite, non expehas, aut luxuria; sed confessio & reversio omnia compensat damna. His ergo omnibus significatur, quod Deus non soles offerre peccantibus primum quod austerum est, sed quod gratum est, ac placidum. A beneficiis ducit initium, & præfeminat gratiam, ut locum det confessioni: quod patet in hac Samaritana, & in toto cum ea Domini colloquio.

Hinc est quod aliz mulieres, aut animæ peccatrices, non desperant, sed exemplo hujus Samaritanæ in spem eriguntur, dum intuentur Dominum ita

Samaritana in spem erigitur. In spem erecta Pelagia.

ita benigne eam alloquentem, & ad agnitionem peccati adducentem tanta cum suavitate, Exemplum habes in Pelagia, post varia carnis flagitia reverente ad Deum & cor suum. Sic enim S. Nonnum Episcopum per litteras alloquitur: *Audivi de Deo tuo, quod veneris non propter justos, sed peccatores, quodque cum illis conversatus sis. Et tu, mi Domine, qui multa praeclitus es sanitate, & sic corporeis oculis non vidisti Christum, qui meretrici SAMARITANAE se humanissimum exhibuit apud puteum: attamen verum illius cultor diceris. Non ergo me despicias, per Te cupientem venire in conspectum Salvatoris, & illius sanctissimam faciem intueri. Ita tradit Iacobus Diaconus Heliopolcos, qui praesens fuit. Surius ex eo 8. Octobr. in vita S. Pelagiae.*

PARS II.

De responso mulieris. Non habeo virum. Peccatum te gere nistur.

Utr se apud hominem miscere duntaxat colloquia, ideoque muliebri pudore dissimulat turpitudinem; negat matrimonium, obtegit adulterium. Sic vero satis ostendit, se nondum satis intelligere, quo hinc Christus dixerit: *Voca virum.* Nempe nihil difficilius extorqueri potest ab homine, quam ingenua confessio delictorum. Nisi obstricente manu prudentis viri educatur coluber tortuosus peccati, qui involvit animae praecordia, semper latebit virus spargens, & vitam animae necans. Contingit plerumque quod his, quos adjuvare volumus, & adducere ad peccati latentis confessionem, ad excusandas excusationes in peccatis tora sese industria convertant, sicque peccatum peccato superaddant.

Adam & Eva volendo peccatum regere, illud aggravarunt.

Adam & Eva, dum excusationem quaerunt in peccato suo, magis provocant iram Dei. Audi S. Gregorium: *Hoc Adam & Eva requisivi fuerant, ut peccatum quod transgrediendo commiserant, confitendo delerent. At maluit se excusare Adam, quam accusare: ideo sententiam damnationis in posterum misit. Existimat S. Gregorius, si libere Adam culpam confessus fuisset, restitueretur in pristinum statum. Vide eum in Psal. 2. Penitent. & lib. 9. Moral. dum illud explicat: *Si abscondis, ut homo, peccatum meum. Idem insinuat S. Augustinus serm. 3. de annunc. & Bernardus l. de praecip. & dispens. Quicquid ea de re sit, hoc solum hic dicimus, Adamum & Evam peccatum suum aggravasse, volendo regere vel excusare.**

Joh. 3. 1.

Haec Samaritana, Adae filia, instar marris suae folia quaerit & perizomata, quibus obtegit nuditatem, & se castam Christo persuadere velle videtur, quasi quae thoro non utatur, nec viro. Huic profecto non ab similes sunt multae mulieres, quae eidem culpae sunt obnoxiae, & tamen in confessionis Sacramento turpitudinem suam coarctant te gere, etiam interrogante Sacerdote, qui Christi vices gerit. Nec vero alia intentione interrogantur a Sacerdote, quam ut fontis vivifici aqua eas potet & emaculet, si voluerint reatum agnoscere & fateri. Procul ergo à confessione folia, procul praetextus & perizomata, siquam hanc

potare desideras. Nec dicas, sicut mulier illa impura, quae postquam comedit tergens os suum, dicit: *Non sum operata malum.* Ille qui dicit per Prophetam: *Ego sum, ego vidi;* iudicio contendet tecum, & coram oculis tuis ponet peccata tua quae ob oculis ejus abscondere voluisti: *Arguam te, & statuum contra faciem tuam,* ait ipse. Imò coram oculis teoies orbis ponet quae in abscondito fecisti, quia scrutabitur Jerusalem in lucernis, & nihil tunc occultum remanebit, quod non reveletur. De Confessione multa hic opportuna dici possunt ex his quae tractavimus in Candelabrum. Tract. 5. Lect. 7. & aliis.

Quaerunt interpretes, an hi priores viri legitimi fuerint, an vero adulteri? S. Irenaeus De replica l. 3. c. 19. opinatur non fuisse legitimos. Quod confirmari potest ex eo, quod si legitimi viri fuissent, benedixisset nihil ei occultum Christus detegere censeretur: *Non habeo nec videtur Samaritana haec occasionem habere dicendi: Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci, hoc est, omnia mihi peccata mea patefecit. Favere videtur S. Hieronymus Epist. ad Rusticum, ubi ait: *Quid Samaritana vilis? Non solū ipsa creditis, sed post sex viros invenit Dominum?* His verbis videtur insinuare hos viros sex illegitimos fuisse, cum quibus non potest ipsa Domino conjungi, sive eius gratiam invenire. Imò ulterius dicere videtur S. Chrysostomus in Psal. 13. hanc Samaritanam simul illos adulteros habuisse. Quod si vera esset S. Irenaeus aut Chrysostomi sententia, tanto magis Christi gratia resurgeret, hanc Samaritanam cum tot viris adulterantem converterentis.*

Sed communior est Doctorum opinio, legitimos fuisse priores quinque viros, hunc autem sextum esse adulterum. Et favet Textus Evangeliciorum, dicens: *Quinque viros habuisti, & nunc quem pinio, habes, non est tuus vir.* Haec enim loquendi formula indicat, quod reliqui fuerint sui. Quo latius explicat Achanasius ad Antiochum q. 58. ubi dicit quod haec mulier juxta Samaritanorum legem quinque viros habuit, mortuique jam erant; postea vero scortabatur: nemo liquidem cum ea legitima uxore cohabitare volebat. Illa vero cum concupiscentiam suam refragare non posset, occulte detinebat hunc, qui non erat legitimus maritus. Censet itaque S. Achanasius legem Samaritanorum prohibuisse sextas nuptias. Sic S. Basil. Quartus Epist. ad Amphiloichian 8. videtur damnare quintas & sextas & septimas & ultiores nuptias: sed intelligendus est, non quasi velit dicere non esse nuptias quae trimonia, sed noram esse & argumentum incontinentiae in contrahentibus. Scimus enim quod quibusdam Ecclesia non prohibeat tales nuptias. Quia vero praesentia haec nuptiae, ultra primas, aliquam incontinentiam, nisi specialis causa urgeat; ideo etiam antiquitus Patres imponebant aliquam penitentiam bigamis & trigamis, quamvis agnosce-

PARS III.

De replica Christi:

Benedixisti

virum &c.

re dicendi:

Venite, & videte hominem, qui dixit

mihi omnia quaecumque feci, hoc est,

omnia mihi

peccata mea patefecit. Favere videtur S. Hieronymus

Epist. ad Rusticum, ubi ait: Quid Samaritana

vilis? Non solū ipsa creditis, sed post sex viros invenit

Dominum? His verbis videtur insinuare hos

viros sex illegitimos fuisse, cum quibus non potest

ipsa Domino conjungi, sive eius gratiam invenire.

Imò ulterius dicere videtur S. Chrysostomus

in Psal. 13. hanc Samaritanam simul illos

adulteros habuisse. Quod si vera esset S. Irenaeus

aut Chrysostomi sententia, tanto magis Christi

gratia resurgeret, hanc Samaritanam cum tot viris

adulterantem converterentis.

Sed communior est Doctorum opinio, legitimos

fuisse priores quinque viros, hunc autem sextum esse

adulterum. Et favet Textus Evangeliciorum, dicens:

Quinque viros habuisti, & nunc quem pinio,

habes, non est tuus vir. Haec enim loquendi formula

indicat, quod reliqui fuerint sui. Quo latius explicat

Achanasius ad Antiochum q. 58. ubi dicit quod haec

mulier juxta Samaritanorum legem quinque viros habuit,

mortuique jam erant; postea vero scortabatur: nemo

liquidem cum ea legitima uxore cohabitare volebat. Illa

vero cum concupiscentiam suam refragare non posset,

occulte detinebat hunc, qui non erat legitimus maritus.

Censet itaque S. Achanasius legem Samaritanorum

prohibuisse sextas nuptias. Sic S. Basil. Quartus

Epist. ad Amphiloichian 8. videtur damnare quintas &

sixtas & septimas & ultiores nuptias: sed intelligendus

est, non quasi velit dicere non esse nuptias quae

trimonia, sed noram esse & argumentum incontinentiae

in contrahentibus. Scimus enim quod quibusdam

Ecclesia non prohibeat tales nuptias. Quia vero praesentia

haec nuptiae, ultra primas, aliquam incontinentiam,

nisi specialis causa urgeat; ideo etiam antiquitus Patres

imponebant aliquam penitentiam bigamis & trigamis,

quamvis agnosce-

agnosce.

Tertullianus secundus nuptias dñans reprobat

agnoscere subsistere matrimonium. Reprobatur vero Tertullianus, & liber ejus de Monogamia, ubi damnat secundas nuptias. Nec quicquam ei favent hæc Christi verba, quia potius videtur approbare quinque viros ejus tanquam legitimos, id fuit, vel quia lege Samaritanorum prohibitum erat sextas inire nuptias, ut vult S. Athanasius: vel certe cum hoc sexto nuptias non celebraverat, contenta cum in clandestinum scortatorum habere.

Nota 1. Viduitas si propter Christum retinetur, summe meritoria est.

Adverte igitur primo, viduitatem longe præferendam ex se ulterioribus nuptiis; & si propter Christum status viduitatis retineatur, esse maxime meritorium. De quo late disserui in Candelab. Myst. Tract. 8. Lect. 16. Atque ex ibidem distis licet hic excurrere in laudem viduitatis.

Nota 3. Dei oculus adulterii specialiter respicit.

Adverte secundo, Dei oculum, iudicis & Vindicis, specialiter inspicere fornicarias & adulterinas illas conjunctiones, quos nonnulli vel in tenebris, vel inter domesticos parietes, remoris omnibus arbitris, putant esse occultas. Oculus adulteri observat caliginem; sed coram divino oculo nihil est caliginosum, nihil velatum. Quapropter apud Sapientem cum diceret quidam Mochus: *Oculus meus videt: Tenebra circumdant me, & paries cooperiunt me.* Respondit: *Et non intelligi, quoniam omnia videt oculus illius, quoniam repellit a se timorem Dei huiusmodi hominis timor, & oculi hominum timentes illum.* Quali dicat: Oculi adulteri solum timent oculos hominum, & non oculum Dei, ideoque ejus timorem expellunt. Adde illic Sapientem: *Et non cognovit quoniam oculi Domini multo plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & corda inuidentes in absconditis partibus.* Non ergo eius oculos abdita locorum, non parietum supra secludunt, cui pervium est omne solidum, & apertum omne secretum; cui obscura clarent, muta respondent, silentium confitentur, sine voce mens loquitur.

Apopht. Tria observanda ut quis non peccet.

Quapropter Apophthegma est antiquum: Tria servanda tibi sunt, ut nunquam pecces: Primum, ut attendas Oculum omnia videntem. Secundum, ut attendas Aures, cui nec ipsum tacet silentium. Tertium, ut attendas Librum scientiæ, in quo omnia opera tua sunt exarata.

Nota 3. Mochorum peccata Deus observat.

Qui hæc non attendit, verè potest dicere: *Tenebra circumdant me*, nisi enim in tenebris esset ejus animus, abjecto Dei timore non observaret tenebras & caliginem. Nisi caligaret pars rationalis in ipso, non tam licenter rueret in sensuales & brutales spurcicias in conspectu divini oculi, qui lucidissimus est super Solem, qui in ejus peccatum cum voluerit, propalare potest & plectere.

Adverte ergo tertio, ideo à nobis dictum quod hæc peccata occulta Mochorum Deus soleat specialiter inspicere, quia soler & illa tandem in poenam eorum propalare. Quamobrem cum David peccasset absconditè cum Bersabec, mox ejus

peccatum propalatur per Nathan Prophetam, & dicitur ei à Domino: *Ecce ego suscitabo super te matrem de domo tua, & tollam uxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormies cum uxoris tuis in oculis Solis huius.* Tu enim fecisti absconditè, ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu Solis. Non diu occultum, nec diu voluit inultum Deus peccatum Davidis, quod tot ad inventionibus conatus fuerat occultare, dum Viam ejus maritum revocato exercitu, exhilarat & inebriat, ut in domum remittat, ut cum uxore concumbat, eique foetus adscribatur, & adulterium lateat.

Sic uxor Putipharis, parata thorum maritalem violare, sæpe in abscondito & furtivè castum Joseph sollicitat, & quodammodo cogit ad contaminationem. At ille amantissimas faces non excipit, & lenocinantis vincula dispicit, relicto etiam in manibus ejus pallio, dicebatque: *Quomodo possum hoc facere? Va scilicet hero meo in infidus & injustus! Et quomodo possum peccare in Deum meum?* Nempe propè noverat illud monitum S. Ambrosii, lib. de Abraham cap. 2. *Nemo alienum afficit thorum, non latendi sperat faciendū impunitate, nec mariti absentia provocetur. Adeff. Presul conjugii Deus, quem nihil latet, nullus evadet. Nemo irridat vicem absenti mariti, servat ex cubiculis Deus maritum si se felleris, eum non faller. si evaseris iudicem forti, non evades iudicem mundi. Ille gravium ultisetur, major enim est injuria auctorem quam custodem thalami sprevisse.* Hæc non attendebat procaz illa mulier, putans latere, sed tandem Deus innocentiam Josephi declaravit, mulieris autem impudicitiam & salacitatem propalavit.

Sic & Senes, in veterari dierum malorum, castam Susannam in abscondito pomarii ad absconditam libidinem provocare non verentur, putantes latere, & id inultum fore. Sed ipsæ arbores seculi propalarunt, dum separantur, & singulari in introgatur de loco flagitii, quod impingebat Susannæ innocuæ: *Susanna non se apud Daniele m iudicem verborum ratione defendit, non patrio iudicem tutata est: sed in sancta femina acente lingua, castitas pro ea loquebat ur, & que eam defendit in hortetiam affuit in iudicio: tibi ne pudicitia macularetur, hic ne innocentia damnetur,* inquit S. Ambrosius, ferm. 49. Voluit ergo castitatem non periclitari, sed electo Daniele, casto & virgine, ut esset arbiter, voluit senu impudicitiam propalari, & eos plecti ipsarum mutarum arborum iudicio.

Si hæc Samaritana aliquamdiu vixerat in adulterio, sive fornicariis amplexibus, putabatur se latere. Probatur furtivis voluptatibus libidinosæ aquis in abscondito, quasi delictis, atque illud meretricium in proverbis, videbatur usurpare, aut approbare: *Aque furtivæ dulciores sunt erovis, & panis absconditus suavior.* Inveniebat cum Anate *Gen. 39. aquas calidas in solitudine*, quibus incubabat cum fervore

ferore passionis suae. Sed Dominus in bonum voluit ejus absconsa facinora propalare, & abstrusa in lucem producere, ut scilicet eam potaret salubriter & suaviori aqua, non in abscondito tantum solitudinis, sed etiam in propatulo civitatis, postquam scilicet veterem aquam per confessionem evomerit, & destituta fuerit per compunctionem. Atque ideo dicit: *Bene dixisti, virum non habeo, non enim est vir tuus, &c.* Quasi dicat: Nam bonae confessionis initium fecisti, si recte intelligis, dum dixisti Virum non habere; & hoc enim verum est, quandoquidem legitimum non habes Virum. Et ideo dixisti bene, quia confiteri est bene dicere, quandoquidem legitimum non habes Virum. Et ideo dixisti bene, quia confiteri est bene dicere, quandoquidem legitimum non habes Virum. Et ideo dixisti bene, quia confiteri est bene dicere, quandoquidem legitimum non habes Virum. Et ideo dixisti bene, quia confiteri est bene dicere, quandoquidem legitimum non habes Virum.

Recte S. Augustinus lib. 10. Confess. suarum sic Deum alloquitur, ut peccatores omnes ad veritatem excitet confessionis: *Tibi quidem, Domine, confiteor, cuius oculis nuda est abyssus humanae conscientiae, quid occultum esset in me, si nolum confiteri Tibi? Te mihi absconderem, non me Tibi. Tibi manifestus sum, quicumque sum; sed quia tu veritatem dixisti, & qui facit eam, venit ad lucem, volo eam facere in corde meo coram te in confessione: in silentio autem meo coram malis testibus.* Hae S. August.

Non absimiliter haec mulier dixit Christi verbis commota, videns suum facinus non esse absconditum, propria etiam conscientia arguente, incipit fateri se non habere virum: nec jam ultra excusationem quaerit, quin potius ex agnitione peccata in ea oritur sitis aquae novae, gratiae scilicet & iustitiae. Itaque, non indignatur Christo, quod eam confuderit arguens & manifestans quae erant in occulto, sed id fieri censet iusto Dei iudicio. Non ergo se opposuit verbis superioribus, aut minis acerbis, ut mos habet mulierum, cum earum vita tanguntur vel à longè: non etiam fugit ab eo dedignabunda, tamquam à ludæo, quem odii in suam gentem Samaritanam poterat insinulare, & dicere ex illa odii radice in se dicta promanare. Nempe ultra hoc Christi testimonium de vita sua praeterita, testem habeat conscientiam propriam; quam Christus suis excitat in ipsa verbis, quamque nunquam poterat effugere, quocumque fugerit. Melius ergo iudicare se convertere ad Medicum, & ejus implorare remedium, quam hiantia adhuc vulnera velle abscondere & perire. Satis existimat sitim suam cruciantem prodere, quam defectu hujusque vitae semper alterationem pati, & aeternum sitire. Expedientiis ei fuit verum conscientiam corrodentem, & colubum eam tortuose involentem hanc salubri aqua extinguere & primere, quam cum semper sentire, & alio corde velle abscondere & premere.

Hanc igitur Samaritidem imitentur omnes *Vitis florifera*

peccatores. Si quandoque contingat infortunata, quae putabant occulta, manifestari non indignentur, non irascantur, nisi contra se, quia hoc Dei iusto contingit iudicio. Confundantur potius, & compungantur salubriter, demisso superbiae supercilio, dicantque: *Bonum mihi quia bene dixisti: Rursum dicat cum Propheta: Iras michi Domini portabo, quod peccavi ei, donec iudicet iudicium meum.* Expungantur, & educantur in lucem virtutum conscientiae verum, qui laet absconditus, si aequae virtutem desiderant perfentescere, & quietem invenire. Alloqui inanis est omnia aqua, omnis consolatio, omnis devotio, omnis oratio, omnis celestis influxus communicatio, nisi praevia confessione, & peccatorum compunctione, ac expunctione.

LECTIO VII. BIPARTITA.

Domine, ut video, Propheta es tu.

Facile est advertere ex verbis Samaritanæ, quomodo paulatim proficiat ex Christi colloquio in fide & lumine. Quem enim primò Iudæum vocavit, mox Dominum nominat; nunc Prophetam titulo honorat, denique postmodum Messiam esse agnoscit. Potest Deus animam subito si voluerit, erudire perfectissimè, quod aliquibus electis contingit speciali favore, quia perfectissimam scientiam salutis, perfectissimamque amoris gradum, sine mora aut eruditione longa profecti fuerit Sic Magdalena, sic Paulus, & alii nonnulli in novo Testamento; sic & aliqui Prophetæ in veteri. Quam obrem dicebat S. Gregorius hom. 30. in Evang. *Eccè oculus fidei Davidem, Amos, Danielem, Petrum, Paulum, Mattheum intueor, & S. Spiritum, qualis sit artifex confidero. Implet namque Davidem, Cytheream puerum, & Psalmistam fecit. Implet Pastorem armentarium, Pastorem Sycomoros vellentem, & prophetem facit. Implet abstinentem puerum, & Indicem Senum facit. Implet piscatorem, & predicatorem facit. Implet persecutorem, & Doctorem Gentium facit. Implet Publicanum, & Evangelistam facit. O qualis artifex iste Spiritus, nulli ad discendum morè agit in omne quod voluerit: Mox enim ut tetigerit mentem, docet; solamque tetigisse, docuisse est. Sic Christus ad gustum aquae vitae animas quasdam subito sine mora perducit, nihil minus cogitantes, easque potat uberrimè. Hanc tamè Samaritanam rudem paulatim voluit allicere, & longo satis ultro citroque colloquio quasi gradatim erudire & illustrare.*

Similiter discipulos euntes in Emaus non statim fidei & amoris perfecto complet lumine & ardore: sed toto itinere eis aperit Scripturas ad credendum tardis corde, & initiales quasdam jactit scintillas cordibus eorum, ob quas dicebant ad invicem: *Nonne cor nostrum erat ardens in nobis, dum loqueretur in vial?* Tandem verò perducit eos ad perfectum.

fff

perfe-